

В повествуването Славейков явно се опира на архаични коледарски песни и благословии, но всяка една реч в поемата е така стилизирана и преминала през филтъра на авторовата реч, че читателят остава с впечатлението по-скоро за съновидение, отколкото за пресъздаване на ритуала. Така драматичността на поемата се гради чрез противопоставянето на миналото и настоящето вътре в съзнанието на лирическия говорител. По този начин Славейков утвърждава фигурата на лирическия говорител като медиатор между миналото и настоящето, който взема от архаичната култура само тази функционална насоченост, която утвърждава порядъка и потиска егоизма и биологичните инстинкти, но от друга страна, запазва автономността си на модерна личност. Славейков предлага едно блестящо тълкуване на личното чрез колективното, като утвърждава фигурата на културния жрец. Лирическият говорител в поемата не се слива с хармоничното архаично общество, което рисува, и не се обезличава, а запазва своята странична гледна точка на наблюдател. Така настоящето се обогатява в сравнение с миналото, като се преодолява отчуждението на модерната личност в съвременния свят.

Нека сега да се спрем на поемата „Змейново любе“. Славейков има слабост към космогоничните мотиви. Те са най-древните митологични представи, които отвеждат към архетипи, близки на всички култури. Както митологичните ядра около коледарските песни, така и песните за мома, отвлечена от змей, въпреки всички исторически превратности, са запазили своята цялост. Тези устни текстове играят важна роля в ритуалите, които отбелязват началото на зимната и на пролетната аграрна нова година. Освен че са били строго пазени от намесата на чужденци поради своя сакрален характер, достъпът до тези текстове е ограничен и по полов признак.

Когато разглеждаме Славейковата интерпретация на мотива „змейова сватба“ в поемата „Змейново любе“, ще видим, че и тук той се опира на архаичните структури, но достига и до редица нововъведения. Мотивът „змейова сватба“ е исторически свързан с посветителните възрастови обреди, водещи началото си от възрастовото и половото разделение в архаичното общество. И тук можем да открием космогоничния характер на мотива. Обредът е разигран, като посветеният умира символично и отива в отвъдния свят, след което се връща в света на живите, придобил нови знания и умения и с по-висок социален статус. Мирча Елиаде²¹ обръща внимание на свързаността на кръговата концепция на митологичното съзнание със смъртта на човека и на човечеството, като посоч-

²¹ Елиаде, М. Цит. съч., с. 103.